UAB
Universitat Autònoma de Barcelona

Dipòsit digital de documents de la UAB

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Picazo García, Cynthia. *Transició a la vida adulta dels joves tutelats i extutelats: reptes, recursos de suport i preparació a l'emancipació.* Treball de Final de Grau (Universitat Autònoma de Barcelona), 2026 (Educació social). 41 pàg.

This version is available at https://ddd.uab.cat/record/336492

under the terms of the CC BY-SA license.

Universitat Autònoma de Barcelona

TREBALL FINAL DE GRAU

Transició a la vida adulta dels joves tutelats i extutelats: reptes, recursos de suport i preparació en l'emancipació

Autora: Cynthia Picazo García
Grau d'Educació Social
2025-2026

Tutor: Pedro Jurado de los Santos
Facultat de Ciències de l'Educació.

Lliurat el 1 de Juny de 2026

Resum

Català

Quan un jove tutelat compleix la majoria d'edat, el sistema que l'ha acompanyat fins aleshores fa un pas enrere. A partir d'aquell moment, s'espera que sigui capaç de gestionar la seva pròpia vida de manera autònoma, sovint sense una xarxa familiar que el sostingui i amb uns recursos que no sempre arriben a temps ni de la manera adequada. Aquest treball neix de la voluntat d'entendre com es viu aquest procés des de dins i de preguntar-se si el que el sistema ofereix és realment suficient per als joves per fer-hi front a l'emancipació. La recerca s'ha fet a partir de quatre entrevistes, de les quals dues són a joves tutelades que encara es troben dins del sistema i s'estan preparant per sortir-ne, i dues a joves extutelats que ja han viscut aquesta transició. Posar en diàleg les dues perspectives ha estat una de les decisions metodològiques més riques del treball, perquè ha permès veure fins a quin punt les pors d'avui coincideixen amb les mancances d'ahir. Els resultats apunten a una distància persistent entre el que el sistema ofereix i el que els joves experimenten realment, amb mancances que van més enllà dels recursos materials i que tenen a veure amb la falta de seguiment una vegada surten del sistema, la discontinuïtat del suport i la dificultat d'accedir a recursos que existeixen però que no sempre arriben.

Paraules clau: joves tutelats, joves extutelats, transició a la vida adulta, autodeterminació, emancipació.

Castellano

Cuando un joven tutelado cumple la mayoría de edad, el sistema que lo ha acompañado hasta entonces da un paso atrás. A partir de ese momento, se espera que sea capaz de gestionar su propia vida de manera autónoma, a menudo sin una red familiar que lo sostenga y con unos recursos que no siempre llegan a tiempo ni de la manera adecuada. Este trabajo nace de la voluntad de entender cómo se vive este proceso desde dentro y de preguntarse si lo que el sistema ofrece es realmente suficiente para que los jóvenes hagan frente a la emancipación. La investigación se ha realizado a partir de cuatro entrevistas, de las cuales dos son a jóvenes tuteladas que todavía se encuentran dentro del sistema y se están preparando para salir, y dos a jóvenes extutelados que ya han vivido esta transición. Poner en diálogo las dos perspectivas ha sido una de las decisiones metodológicas más ricas del trabajo, porque ha permitido ver hasta qué punto los miedos de hoy coinciden con las carencias de ayer. Los resultados apuntan a una distancia persistente entre lo que el sistema ofrece y lo que los jóvenes experimentan realmente, con carencias que van más allá de los recursos materiales y que tienen que ver con la falta de seguimiento una vez salen del sistema, la discontinuidad del apoyo y la dificultad de acceder a recursos que existen pero que no siempre llegan.

Palabras clave: jóvenes tutelados, jóvenes extutelados, transición a la vida adulta, autodeterminación, emancipación.

English

When a young person in care reaches adulthood, the system that has supported them until that point takes a step back. From that moment on, they are expected to manage their own lives independently, often without a family network to rely on and with resources that do not always arrive on time or in the right way. This study grew out of a desire to understand what this process actually feels like from the inside, and to ask whether what the system provides is truly enough for young people to face emancipation. The research is based on four interviews: two with young women still in the care system who are preparing to leave, and two with care leavers who have already been through this transition. Bringing both perspectives into dialogue was one of the most valuable methodological decisions of the study, as it made it possible to see how closely the fears expressed today mirror the shortcomings recalled from the past. The findings point to a persistent gap between what the system offers and what young people actually experience, with shortcomings that go beyond material resources and relate to the lack of follow-up once they leave, the discontinuity of support, and the difficulty of accessing resources that exist but do not always reach those who need them.

Keywords: young in care, care leavers, transition to adulthood, self-determination, emancipation.

Índex

1. Introducció..... 1
Justificació del tema.....1
Hipòtesi i Objectius..... 2
Metodologia general..... 3
2. Marc teòric i contextual.....3
2.1. Marc normatiu.....4
2.2. Joventut Tutelada i Extutelada.....6
2.3. Transició a la vida adulta, autodeterminació i procés d'emancipació a Catalunya.....7
2.3.1. Transició a la vida adulta i el procés d'emancipació a Catalunya.....7
2.3.2. L'autodeterminació.....10
3. Investigació i anàlisi empírica..... 11
3.1. Context i participants.....11
3.2. Enfocament Metodològic..... 13
4. Resultats i discussió..... 16
5. Conclusions..... 26
6. Bibliografia..... 31
7. Annexos.....35
Annex 1. Guió Entrevista..... 35
Annex 2. Preguntes Entrevista..... 35
Annex 3. Entrevistes.....35

1. Introducció

La transició a la vida adulta és una etapa important per a qualsevol persona. En el cas dels joves tutelats per l'Administració, aquest procés acostuma a ser molt més complex. Quan aquests compleixen la majoria d'edat, molts d'ells deixen de rebre el suport dels recursos de protecció i han d'assumir de cop responsabilitats que impliquen buscar habitatge, trobar feina o continuar els estudis, sovint sense cap xarxa familiar que els pugui sostenir.

L'interès per aquesta temàtica neix tant d'una motivació personal com de la importància que té en l'àmbit de l'educació social. Els joves tutelats i extutelats són un col·lectiu vulnerable i és per això que es fa necessari analitzar si els recursos i programes existents realment responen a les seves necessitats. A més, treballar amb aquest col·lectiu no és només una qüestió professional, sinó també una responsabilitat social i institucional, ja que la legislació actual reconeix el dret d'aquests joves a rebre suport durant el seu procés d'emancipació.

En aquest sentit, el marc normatiu té un paper rellevant dins del treball, tant a la legislació estatal com l'autonòmica, que estableixen mesures de protecció i suport per als joves tutelats i extutelats. Tot i això, a la pràctica continuen existint dificultats importants durant la transició a la vida adulta, i és per aquest motiu que cal analitzar fins a quin punt els recursos disponibles són suficients per afavorir una emancipació real.

A partir d'aquí, aquest treball té com a objectiu analitzar els programes i recursos destinats a l'emancipació de joves tutelats i extutelats a Catalunya, i estudiar el procés de transició a la vida adulta que viuen. També es posa atenció en aspectes com l'autonomia personal i social, l'autodeterminació i les necessitats que els mateixos joves identifiquen durant aquest procés.

Aquest treball parteix de la idea que l'entrada a la vida adulta no és un moment puntual que es produeix als 18 anys, sinó un procés gradual que requereix temps i suport, tant abans de la majoria d'edat com temps després de complir-la. Entendre-ho així permet plantejar intervencions més ajustades a la realitat del col·lectiu, en lloc de tractar-ho com un simple canvi administratiu.

Per fer-ho, s'ha optat per una metodologia qualitativa basada en l'estudi de cas (Yin, 1989), perquè és la que millor s'ajusta a l'objectiu de comprendre el procés en profunditat. La tècnica principal de recollida d'informació han estat quatre entrevistes en profunditat a joves tutelats i extutelats, que han permès contrastar la visió dels qui encara són dins del sistema amb l'experiència dels qui ja n'han sortit.

Justificació del tema

L'elecció d'aquest tema té a veure amb la importància que té avui en l'àmbit social i educatiu. Tot jove tutelat i extutelat forma part d'un col·lectiu vulnerable, que sovint ha viscut situacions de risc, desemparament o manca de referents estables. Aquesta trajectòria condiciona el seu procés d'emancipació i els situa en una posició de desigualtat respecte a joves de la seva edat.

A més, avui la majoria d'edat representa un punt de ruptura en el sistema de protecció. Implica que s'acaba la tutela administrativa i, en molts casos, que es redueixen molt els

suports disponibles. Aquesta transició no sempre té en compte el nivell d'autonomia real dels joves, cosa que pot derivar en més dificultats en l'accés a l'habitatge, al mercat laboral o a la formació, per la falta d'informació i suport.

D'altra banda, aquest treball es justifica també des d'una motivació personal i professional, vinculada a l'experiència directa amb menors tutelats al context d''una Casa d'Infants del Vallès Occidental i el coneixement de menors extutelats que ja han passat per aquest procés. Aquesta proximitat m'ha permès observar de primera mà les necessitats i dificultats que hi ha, i identificar possibles mancances en els recursos i programes existents.

Finalment, aquest treball és rellevant per a l'educació social perquè permet reflexionar sobre el paper dels professionals en l'acompanyament a la transició a la vida adulta. En definitiva, pretén contribuir a millorar aquest procés perquè els joves tinguin més eines i més temps per construir la seva vida.

Hipòtesi i Objectius

Per abordar la transició a la vida adulta dels joves tutelats i extutelats cal establir clarament què es vol aconseguir amb aquest treball. Els objectius serveixen de guia per centrar l'anàlisi en els reptes que afronten aquests joves, els recursos de suport disponibles i les estratègies que poden facilitar la seva emancipació. A continuació, es presenten l'objectiu general i els objectius específics que orienten aquest treball.

Objectiu general: Analitzar els programes i recursos destinats a l'emancipació de joves tutelats i extutelats, així com el procés de transició a la vida adulta, posant èmfasi en l'autodeterminació, l'autonomia personal i social, i les necessitats percebudes pels joves.

Objectius específics:

1. Descriure els programes i recursos destinats a l'emancipació de joves tutelats i extutelats.
2. Identificar les característiques dels programes, els avantatges i les seves limitacions.
3. Analitzar el procés d'autodeterminació dels joves tutelats i extutelats.
4. Contrastar la percepció dels joves tutelats i extutelats en relació amb l'autodeterminació.
5. Orientar accions de promoció a l'autodeterminació a joves tutelats en el procés de transició a la vida adulta.

A partir dels objectius establerts, la recerca se centra a comprendre els reptes i les dificultats que afronten i han afrontat els joves tutelats i extutelats en la seva transició cap a la vida adulta, així com els recursos i estratègies que poden facilitar aquest procés. En aquest sentit, la hipòtesi que guia el treball és:

> *"Els programes i recursos destinats a l'emancipació de joves tutelats i extutelats no cobreixen completament les seves necessitats reals, especialment en relació amb l'autodeterminació i l'autonomia en el procés de transició a la vida adulta."*

Metodologia general.

Per a aquest treball s'ha optat per un enfocament qualitatiu, perquè l'objectiu és comprendre en profunditat els processos de transició a la vida adulta dels joves tutelats i extutelats, així com els reptes i recursos que intervenen en la seva emancipació. Aquest enfocament permet analitzar les experiències i percepcions que els mateixos participants atribueixen a la seva realitat viscuda.

La recerca s'ha desenvolupat a partir d'una revisió bibliogràfica i documental de la legislació vigent, la normativa estatal i autonòmica, i estudis acadèmics relacionats amb l'emancipació dels joves extutelats. Després s'han analitzat programes i recursos de suport destinats a aquest col·lectiu, per identificar els principals dispositius d'acompanyament actuals.

Finalment, s'ha incorporat l'experiència en el treball educatiu a una Casa d'Infants del Vallès Occidental i el contrast amb relats de joves que han viscut processos d'emancipació, cosa que permet apropar l'anàlisi a la realitat concreta del col·lectiu estudiat.

2. Marc teòric i contextual

La transició a la vida adulta és un moment vital clau, especialment per a joves que han estat o estan tutelats pel sistema de protecció. Segons Arnett (2000), aquesta etapa implica passar de manera progressiva de la dependència institucional i familiar a l'autonomia personal, social i econòmica, i porta associats reptes molt concrets: trobar habitatge, entrar al mercat laboral, mantenir una formació i construir una xarxa de persones de referència.

Des del punt de vista jurídic, un jove tutelat és aquell menor d'edat que, per situacions de desemparament, queda sota la tutela de l'administració pública. Aquesta tutela implica que l'Estat assumeix la responsabilitat de protegir-lo i garantir-ne el benestar fins a la majoria d'edat (Generalitat de Catalunya, 2026a).

Ara bé, ser jove tutelat va molt més enllà d'una categoria legal. Segons Zamora i Ferrer (2013), a la pràctica implica créixer dins d'un sistema institucionalitzat, amb vincles afectius sovint fràgils, canvis de recursos, figures educatives no permanents i una identitat marcada per l'etiqueta administrativa. Aquests joves construeixen el seu procés vital en un context on moltes decisions clau no depenen d'ells, i això pot limitar el desenvolupament de la seva autonomia personal al llarg de la vida.

Quan arriben als 18 anys, el jove passa a la condició d'extutelat. És el moment en què la protecció institucional es redueix o desapareix: jurídicament deixa d'estar sota tutela i passa a ser responsable de la seva pròpia vida (Marzo Arpón i Galán Sanz, 2020).

Des d'una perspectiva personal i educativa, aquest canvi no sempre es correspon amb un procés maduratiu real. La identitat d'extutelat hauria d'entendre's com una etapa transitòria, lligada a un moment vital concret, i no com una condició que defineixi la persona a llarg termini. El problema és que la manca de suport i les dificultats estructurals fan que aquesta etiqueta sovint s'allargui més del que hauria de durar.

A Catalunya, aquest col·lectiu és especialment vulnerable perquè molts arriben a la majoria d'edat sense xarxes familiars estables ni suports continuats. Aquesta situació pot derivar en

precarietat, exclusió social i dificultats en el procés d'emancipació (Stein, 2006; Montserrat Casas i Bertran, 2013).

Per tant, entendre l'evolució del sistema de protecció, els recursos disponibles i les dificultats que afronten aquests joves és imprescindible per identificar on cal millorar i per orientar la intervenció socioeducativa de manera més ajustada a la seva realitat.

2.1. Marc normatiu.

El sistema de protecció a la infància i adolescència, tant a Espanya com a Catalunya, ha anat evolucionant molt al llarg del temps, passant d'un model assistencial i tutelar, centrat sobretot en la custòdia i el control, a un sistema basat en el reconeixement dels infants i adolescents com a subjectes de ple dret. Tot i això, si s'analitza el marc legal es veu que encara hi ha limitacions estructurals que afecten especialment els joves tutelats i extutelats, sobretot en el moment de la transició a la vida adulta (Generalitat de Catalunya, 2026b). Des d'una perspectiva analítica, aquest marc es pot ordenar a partir de lleis de caràcter estructural, que configuren l'arquitectura bàsica del sistema de protecció a la infància i adolescència, i lleis complementàries, que desenvolupen àmbits concrets o responen a problemes detectats en la pràctica.

Els antecedents del sistema actual són internacionals. La Declaració de Ginebra de 1924 va oferir una primera visió protectora dels infants, però encara no els reconeixia com a subjectes de dret (Save the Children, 1999). La Declaració dels Drets de l'Infant de 1959 va anar més enllà i va introduir el principi de l'interès superior de l'infant, juntament amb drets civils bàsics com el dret a un nom i una nacionalitat (Naciones Unidas, 1959). El gir definitiu arriba el 1989 amb la Convenció sobre els Drets de la Infància (CDI), aprovada per l'Assemblea de les Nacions Unides i ratificada per Espanya el 1990. La CDI va empènyer molts països a reformar les seves lleis per ajustar-les a aquests estàndards (UNICEF, 1989). Ara bé, el que la convenció reconeix sobre el paper només es fa efectiu si hi ha desenvolupament normatiu i recursos suficients, i aquí ja apareix la primera distància entre el dret reconegut i la realitat.

En l'àmbit estatal, el primer referent és l'article 39 de la Constitució de 1978 estableix el deure dels poders públics de garantir la protecció social, jurídica i econòmica dels menors (Constitución Española, 1978).La norma que concreta aquest mandat és la Llei Orgànica 1/1996 de Protecció Jurídica del Menor (LOPJM), que regula l'estatut jurídic dels menors i les mesures de protecció, tutela i acolliment, i és clau per als joves extutelats perquè defineix l'edat màxima de tutela i les modalitats d'acolliment familiar i institucional (Llei 1/1996). La seva reforma per la Llei 26/2015 reforça l'interès superior del menor, el dret de l'infant a ser escoltat i la prioritat de l'acolliment familiar davant del residencial (Llei 26/2015).

El problema és que tota aquesta protecció es debilita als 18 anys. La cobertura formal s'acaba i els joves extutelats queden en un buit parcial fins als 21, que la normativa catalana intenta cobrir sense aconseguir-ho del tot. A aquest nucli s'hi afegeixen dues normes complementàries. Segons la Llei Orgànica 5/2000 regula la responsabilitat penal dels menors amb un enfocament educatiu i restauratiu, rellevant per als joves que tenen contacte amb el sistema judicial. I tenint en compte la Llei Orgànica 8/2021 (LOPIVI) que estableix la

protecció integral davant la violència contra la infància, sobretot per als qui han patit maltractament dins o fora dels centres.

En l'àmbit autonòmic, Catalunya ha desenvolupat un marc propi des que va assumir competències en matèria de protecció de menors amb l'Estatut d'Autonomia de 1979 (Ley 4/1979). Les primeres lleis catalanes van ser Llei 11/1985 i la 37/1991, que van regular figures clau com l'acolliment familiar, la tutela i l'adopció, i als anys 90 el sistema va avançar cap a una major professionalització amb la consolidació dels Equips d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (EAIA) (Ravetllat Ballesté, 2010).

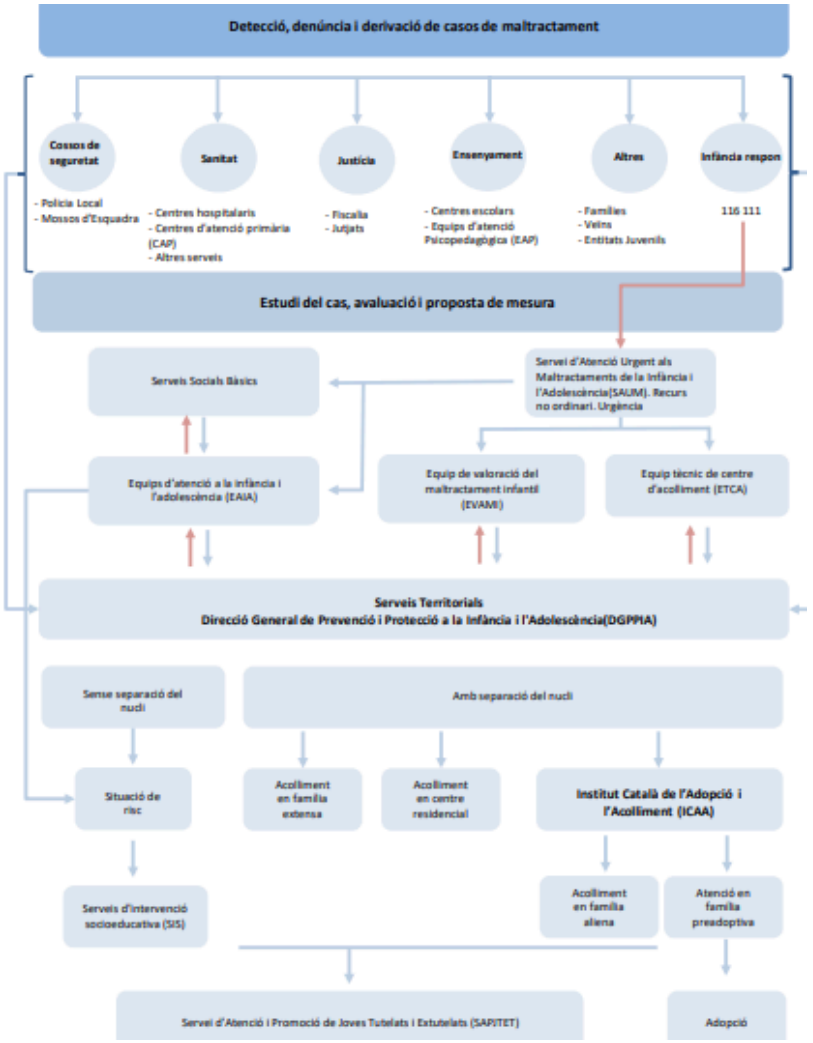
La norma estructural vigent és la Llei 14/2010 dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA). Aquesta llei, estableix un sistema integral de protecció centrat en la prevenció, la participació infantil i la garantia de drets, i regula els recursos per a la transició a la vida adulta (Llei 14/2010). Aquests recursos busquen que els joves adquireixin habilitats de vida independent, formació i inclusió social. Inclouen l'acolliment familiar simple o permanent, l'acolliment convivencial d'acció educativa (UCAE), els centres d'acollida (CA), els centres residencials d'acció educativa (CRAE) i les mesures de transició a la vida adulta, que gestiona el Servei d'Atenció i Promoció a Joves Tutelats i Extutelats (SAPJTET) per a joves de 16 a 21 anys (Generalitat de Catalunya, 2020).

Posteriorment, la Llei 10/2020 modifica la 14/2010 per incorporar drets específics, com l'exempció de copagament per a menors tutelats i orfes, i per millorar l'accés al suport socioeducatiu durant la transició. Un exemple de com es desplega aquest marc és el model Barnahus, implementat a Tarragona el 2020 per atendre infants i adolescents víctimes de violència sexual, que coordina els àmbits social, sanitari, policial i judicial per evitar la revictimització (Departament de Drets Socials, 2021).

En conclusió, tot i disposar d'un marc normatiu ampli que reconeix formalment els drets dels infants i adolescents, persisteixen limitacions pràctiques importants.La protecció legal baixa amb la majoria d'edat, l'accés als recursos econòmics i a l'habitatge no sempre està garantit i les diferències entre territoris accentuen les desigualtats. Per això cal continuar reforçant el sistema, perquè l'emancipació sigui real i no només legal.

Abans d'arribar a la condició de tutelat, i posteriorment d'extutelat, aquests joves recorren un circuit de protecció orientat a resoldre la seva situació de desemparament (Imatge 1). La detecció sol partir de l'entorn proper o de les institucions, que comuniquen el cas als serveis socials bàsics; aquests fan una primera avaluació i, si cal, deriven a l'EAIA, que fa el seguiment del cas i formula la proposta de mesura a la Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència (DGPPIA) (Bàrbara, 2009). És la DGPPIA qui declara el desemparament, assumeix la tutela i aplica les mesures de protecció, que poden anar de l'acolliment en família extensa a l'acolliment institucional en un centre d'acollida i, posteriorment, en un CRAE. Quan el retorn al nucli familiar no és possible, el cas es deriva al SAPJTET, el servei que constitueix l'objecte d'estudi d'aquest treball (Departament de Drets Socials i Inclusió, 2021).

Imatge 1. Circuit de detecció, derivació i mesures de protecció.

Font: Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència (2025)

Aquesta imatge mostra com el funcionament del sistema de protecció es relaciona directament amb el grau d'autodeterminació de la joventut tutelada i extutelada en el seu procés de transició cap a la vida adulta. Aquests joves han crescut dins d'un marc institucional on moltes decisions han estat guiades pels serveis i professionals, cosa que pot limitar la seva capacitat de decidir per si mateixos i, en conseqüència, el desenvolupament de la seva autonomia real.

2.2. Joventut Tutelada i Extutelada.

Com s'ha dit abans, tot jove extutelat és aquell que ha estat tutelat per l'administració pública durant un temps de la seva vida, però que ja no ho és, sigui perquè ha tornat amb la família o perquè ha arribat a la majoria d'edat.

Aquest col·lectiu afronta la transició a l'edat adulta d'una manera accelerada i diferent de la resta de la població jove, trobant-se amb diversos factors de risc que dificulten el procés. D'una banda, hi ha joves amb problemes conductuals i emocionals més greus, que

compliquen la seva inclusió sociolaboral i fan que alguns abandonin el sistema abans d'aquesta transició (Butterworth et al., 2017). Per altra banda, l'accés al mercat laboral sovint és limitat per les baixes qualificacions acadèmiques (Dixon, 2016; Dumart et al., 2011; Jariot et al., 2015). I, finalment, la manca de suport social és significativa, cosa que dificulta el desenvolupament d'una xarxa de referents sòlida (Cuenca, Campos i Goig, 2018).

En definitiva, és un moment ple de canvis de tota mena: transformacions físiques i emocionals, processos de construcció de la pròpia identitat i redefinició del rol social en relació amb l'adult de l'entorn (Zamora i Ferrer, 2013).

A més, cal destacar que aquests joves sovint necessiten un suport específic que combini orientació laboral, formació acadèmica i acompanyament emocional. La creació de plans personalitzats de transició a la vida adulta, amb professionals socials i educatius implicats, pot ser clau per afavorir una autonomia progressiva i evitar situacions de marginalitat.

Cal tenir en compte, també, que en molts casos hi ha persones que mai deixen d'estar tutelades, com passa amb la discapacitat, la salut mental o la manca d'autonomia (González Casas et al., 2021).

2.3. Transició a la vida adulta, autodeterminació i procés d'emancipació a Catalunya

2.3.1. Transició a la vida adulta i el procés d'emancipació a Catalunya

La transició a la vida adulta és un procés complex que va més enllà de l'assoliment de la majoria d'edat, perquè implica desenvolupar de manera progressiva l'autonomia personal, social i econòmica. En aquest sentit, la literatura sobre desenvolupament vital assenyala que l'entrada a la vida adulta està condicionada per factors estructurals, socials i familiars que influeixen directament en la capacitat d'emancipació dels joves.

A Catalunya, les dades més recents (Enquesta de la Joventut de Catalunya, 2022) mostren que el procés d'emancipació es produeix de manera tardana en comparació amb altres contextos europeus. Només el 15,6% dels joves entre 20 i 24 anys viu de manera independent, mentre que en el grup de 25 a 29 anys un 59,2% encara resideix al domicili familiar. Aquestes dades mostren que la transició cap a la vida adulta és un procés lent i prolongat, no un canvi que es produeix de cop. En el cas dels joves tutelats i extutelats, aquest procés té una complexitat afegida, perquè la seva trajectòria vital està molt condicionada per la intervenció institucional. La majoria d'edat legal se situa als 18 anys, moment en què molts joves han d'iniciar processos d'autonomia sense tenir, en molts casos, suport familiar estable. Aquí és on programes com el SAPJTET ofereixen acompanyament fins als 21 anys, facilitant suport en àmbits com l'habitatge, la formació i la inserció laboral (Zamora i Ferrer, 2013).

En aquest marc, conceptes com emancipació, autonomia i autodeterminació esdevenen elements clau per comprendre aquest procés. L'emancipació fa referència a la sortida de la tutela legal o familiar (Real Academia Española, 2021), mentre que l'autonomia es relaciona amb la capacitat de prendre decisions i gestionar la pròpia vida, aspecte especialment rellevant en l'àmbit de l'educació social (López, Santos, Bravo i Del Valle, 2013).

Pel que fa al sistema de protecció a Catalunya, actualment hi ha aproximadament 5,6 infants i adolescents de cada 1.000 que estan tutelats. Alguns, un cop arriben a la majoria d'edat, poden accedir a diferents programes i serveis de suport a la transició que ofereix el SAPJTET, amb la col·laboració de diverses entitats (Síndic de Greuges, 2025).

Els programes existents inclouen recursos en diferents àmbits: habitatge, inserció laboral, formació, acompanyament jurídic, psicològic i suport econòmic. L'any 2017, el SAPJTET va atendre un total de 2.401 joves, dels quals aproximadament 140 tenien entre 16 i 17 anys i, per tant, encara es trobaven dins del sistema de protecció (DGPPIA, 2017), encara que amb els anys han començat a arribar a més persones en comparació a anys enrere.

Els programes amb més usuaris són els vinculats a les ajudes econòmiques (SEVAP) i a l'habitatge. Les prestacions econòmiques i l'acompanyament educatiu per aprendre a gestionar-les permeten als joves desenvolupar el seu projecte de transició. Tenen una durada de 6 mesos o bé de 3 anys, en el cas de joves extutelats majors d'edat, i consisteixen a atorgar una prestació econòmica equivalent a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya. Aquesta prestació ha de permetre als joves tirar endavant el seu projecte d'emancipació i accedir a formació superior o professional sense la pressió d'haver de treballar a jornada completa (Síndic de Greuges, 2025).

Ara bé, cal tenir present que aquesta prestació no sempre es concedeix immediatament. Cal tramitar la sol·licitud abans dels 18 anys, normalment amb uns mesos d'antelació, per garantir-ne la continuïtat en arribar a la majoria d'edat. A més, la concessió està condicionada a uns requisits concrets: haver estat sota tutela de l'administració, disposar d'un projecte educatiu individualitzat i mantenir un compromís amb la formació o la inserció sociolaboral. Aquestes condicions poden generar incertesa, especialment quan els tràmits s'endarrereixen o quan els joves no disposen de l'acompanyament necessari per gestionar la sol·licitud (Generalitat de Catalunya, 2026a).

D'altra banda, els programes d'habitatge s'adrecen a joves sense recursos propis ni familiars, amb l'objectiu d'oferir-los una alternativa a un context familiar inexistent o molt complex. Actualment hi ha tres recursos dins d'aquests programes: pisos assistits, residències o pisos vinculats a programes d'inserció laboral, o bé el mateix SAPJTET (Síndic de Greuges, 2025).

També són rellevants els programes d'inserció sociolaboral denominats Via Laboral, que tenen com a objectiu afavorir el desenvolupament del projecte professional dels joves extutelats tenint en compte el seu projecte de vida. Per aconseguir-ho, el programa posa al seu abast totes les eines d'orientació i els recursos formatius o laborals del SAPJTET o de la xarxa normalitzada (DGPPIA, 2017).

Els serveis d'acompanyament jurídic atenen sobretot les consultes vinculades a l'estrangeria i, en menor mesura, a l'àmbit civil i penal. Els serveis de suport psicològic aborden les circumstàncies emocionals que poden dificultar el desenvolupament dels joves, ja sigui a través de professionals del SAPJTET o derivant el jove a recursos externs. El suport en l'àmbit formatiu es fa de manera integrada en la majoria dels programes (DGPPIA, 2017).

Tot i que aquests programes representen un avenç important, el Síndic de Greuges de Catalunya (2025) assenyala dificultats persistents i proposa millores per als propers anys.

Les necessitats de suport a l'emancipació són més altes entre els joves extutelats que han arribat a la majoria d'edat vivint en centres residencials o en acolliment en família aliena. Aproximadament el 75% de les sol·licituds per accedir al SAPJTET provenen de joves en recursos residencials, mentre que només un 10% corresponen a joves acollits en família extensa, que solen comptar amb més acompanyament un cop arriben a la majoria d'edat.

Entre el 2016 i el 2024, el SAPJTET ha atès 3.746 casos més, gairebé el triple (Imatge 2). En un període de deu anys, el nombre de joves tutelats que assoleixen la majoria d'edat s'ha multiplicat per més de quatre, i el creixement del servei, tot i ser significatiu, només ha donat resposta de manera parcial a aquest augment.

Imatge 2. Evolució de joves atesos pel SAPJTET, 2015–2025.

Programas de la ASJTET	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (juny)
Total de atendidos	**2.023**	**2.230**	**2.401**	**3.467**	**4.178**	**4.677**	**3.647**	**5.704**	**5.333**	**5.976**	**6.451**
Vivienda asistida	511	554	585	759	1095	1053	773	1.239	1.270	1.194	1.263
Ayudas económicas	987	1.101	1.097	1.415	1.905	1.672	1.473	2.054	2.216	2.752	2.354

Font: Síndic de Greuges 2025

L'informe del Síndic de Greuges (2025) assenyala que el sistema de suport als joves extutelats a Catalunya presenta diverses mancances que expliquen el seu mal funcionament. En primer lloc, hi ha dèficits importants de cobertura: una part significativa dels joves que arriben a la majoria d'edat no accedeixen als programes del SAPJTET, tot i necessitar suport. Aquesta exclusió es produeix tant per la manca de sol·licitud, sovint relacionada amb dificultats de vinculació al sistema, com per l'aplicació de requisits rígids que deixen fora perfils especialment vulnerables, com joves amb problemes de salut mental, addiccions o conductes disruptives.

Un altre element clau és la lentitud en la tramitació de les prestacions econòmiques, amb retards que poden allargar-se molts mesos. Durant aquest període, els joves no tenen garantida la cobertura de les seves necessitats bàsiques, cosa que dificulta el seu procés d'emancipació. A això s'hi suma una taxa elevada de denegacions, especialment entre els joves migrants sols, que sovint tenen més dificultats per acreditar el compliment dels criteris administratius, fet que genera desigualtats per raó d'edat, gènere i origen.

També es detecten problemes greus de gestió administrativa, com pagaments indeguts, expedients irregulars o extincions de prestacions tramitades amb retard. Aquestes disfuncions provenen, en bona part, de la manca de coordinació entre els diferents serveis implicats i dels circuits administratius massa complexos.

Pel que fa a l'acompanyament socioeducatiu, s'observa una insuficiència i discontinuïtat del seguiment. L'externalització d'aquest acompanyament no sempre va acompanyada de mecanismes de supervisió adequats, i molts joves queden sense una figura educativa de referència estable. A més, el volum creixent de beneficiaris no ha anat acompanyat d'un increment proporcional dels recursos humans, cosa que genera sobrecàrrega professional i limita la qualitat de la intervenció.

Finalment, el sistema continua plantejant una transició massa brusca a la vida adulta, exigint nivells elevats d'autonomia als 18 anys a joves que sovint no disposen de suport familiar, estabilitat emocional ni recursos econòmics suficients. Aquesta manca d'acompanyament flexible incrementa el risc d'exclusió social i dificulta que els joves puguin consolidar un projecte de vida propi.

En definitiva, les mancances detectades han posat en evidència les limitacions del model actual, però també han contribuït que les administracions prenguin consciència de la necessitat d'introduir canvis. Millorar la gestió, enfortir l'acompanyament socioeducatiu i ampliar els suports a la transició són passos necessaris per garantir processos d'emancipació més justos.

D'altra banda, l'entitat Punt de Referència promou un projecte d'acollida adreçat a joves extutelats o persones en situació de vulnerabilitat social, d'origen estranger i sense referents familiars al territori. Es tracta d'un acompanyament professional i voluntari que els proporciona eines per facilitar la seva integració (Ajuntament de Mataró, 2026). El projecte proposa una estada de nou mesos en un entorn familiar, amb suport tècnic tant a la família acollidora com al jove.

Aquest projecte va molt més enllà del simple lloguer d'una habitació. Implica la convivència amb una família que té unes pautes de funcionament estables i que ajuda el jove a relacionar-se i a situar-se en un entorn social nou. Aquest espai de convivència treballa valors com la tolerància, el respecte i la responsabilitat, i facilita l'expressió de sentiments i la construcció de relacions saludables (Bàrbara, 2009).

2.3.2. L'autodeterminació.

En aquest context, es fa especialment rellevant el concepte de la teoria de l'autodeterminació. Segons Ryan i Deci (2000), és la capacitat de la persona per actuar de manera autònoma, prendre decisions pròpies i exercir control sobre la seva pròpia vida sense influències externes innecessàries. Aquesta teoria és clau en els processos d'emancipació, especialment en joves en situació de vulnerabilitat social.

Ryan i Deci (2000) estableixen que el desenvolupament òptim de la persona depèn de la satisfacció de tres necessitats psicològiques bàsiques: autonomia, competència i relació social. L'autonomia no implica només independència, sinó també la capacitat de regular la pròpia conducta en funció de valors i decisions personals, aspecte molt rellevant en processos d'emancipació juvenil. A més, diversos estudis indiquen que els contextos socials i institucionals tenen un paper fonamental a l'hora de promoure o limitar aquesta autodeterminació. Quan els entorns faciliten el suport a l'autonomia, augmenta la motivació i el benestar dels joves en processos de transició a la vida adulta.

Els joves extutelats, però, es troben en processos de transició molt condicionats pel seu context institucional i sovint han d'assumir decisions en etapes molt comprimides temporalment, en un moment en què encara no els tocaria per edat. Això fa que el seu procés d'emancipació sigui especialment complex, perquè es veuen obligats a avançar per diverses etapes del desenvolupament vital en un temps limitat. La presa de decisions ha estat sovint condicionada per les institucions, fet pel qual treballar l'autodeterminació esdevé

central per afavorir una emancipació progressiva i adaptada a les necessitats reals dels joves.

Per complementar aquesta perspectiva teòrica, és rellevant incorporar la percepció dels joves tutelats i extutelats sobre el sistema de protecció. Diversos estudis qualitatius mostren que la vivència dins del sistema influeix directament en el desenvolupament de la seva autonomia i en la construcció del seu projecte de vida.

En aquesta línia, l'estudi de Marzo Arpón i Galán Sanz (2020) analitza les percepcions dels joves sobre l'atenció residencial rebuda al sistema de protecció català. Destaca que el suport educatiu i l'acompanyament en els itineraris formatius i laborals són elements valorats positivament, però també identifica aspectes millorables, com la inestabilitat dels recursos residencials i la manca de seguiment en els processos educatius i relacionals. Aquestes percepcions connecten directament amb la teoria de l'autodeterminació, ja que l'autonomia, la competència i les relacions socials condicionen la capacitat dels joves per gestionar el seu procés d'emancipació.

La transició a la vida adulta dels joves tutelats i extutelats a Catalunya es caracteritza per ser un procés complex i condicionat per múltiples factors. Tot i que hi ha programes i recursos específics com els del SAPJTET, encara persisteixen limitacions en la continuïtat dels processos i en la coordinació entre serveis, cosa que pot influir directament en el desenvolupament de l'autodeterminació dels joves.

Finalment, incorporar la perspectiva dels propis joves, tal com mostra l'estudi de Marzo Arpón i Galán Sanz (2020), permet entendre millor com la qualitat de l'acompanyament i l'estabilitat dels recursos incideixen en la seva experiència. La seva veu és imprescindible per identificar tant el que funciona com el que cal millorar, i per orientar intervencions que vagin més enllà dels recursos materials i que donin als joves les eines per decidir sobre la seva pròpia vida.

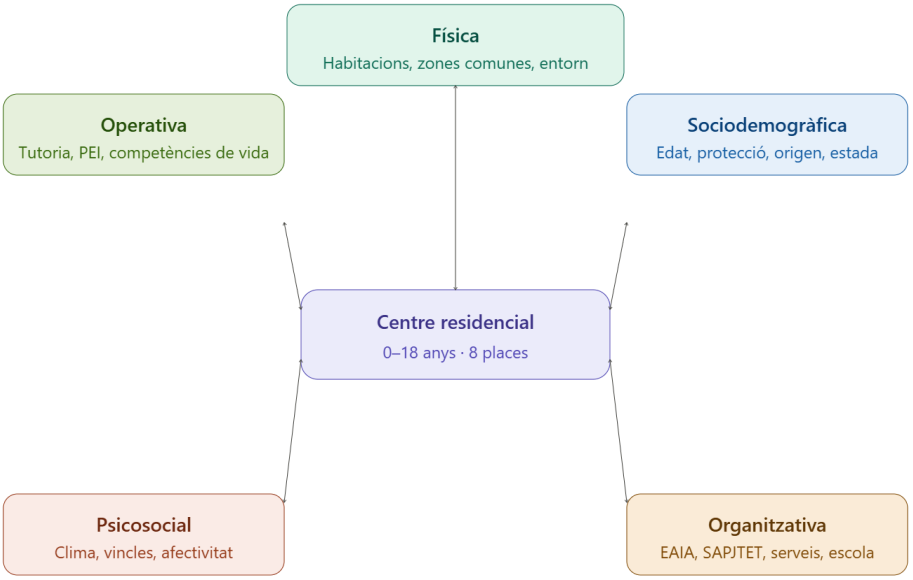
3. Investigació i anàlisi empírica

3.1. Context i participants

La recerca es desenvolupa en el context de la Casa d'Infants del Vallès Occidental, un recurs del sistema de protecció a la infància que ofereix atenció educativa i acompanyament a menors en situació de risc o de desemparament. Aquest recurs funciona com un model d'intervenció socioeducativa que busca mantenir el vincle amb la família sempre que sigui possible i, al mateix temps, oferir un espai on els menors puguin anar adquirint habilitats per a la vida adulta, com l'autodeterminació i la independència.

El context d'estudi s'analitza a partir de cinc dimensions interrelacionades: la física, la sociodemogràfica, l'organitzativa, la psicosocial i l'operativa.

Imatge 3. Dimensions del context del centre residencial

Font pròpia.

Per analitzar el centre d'infants objecte d'estudi, s'adopta un enfocament multidimensional del context. Tal com assenyalen Fernández del Valle i Fuertes (2000), la qualitat de l'acolliment residencial no depèn d'un únic factor sinó de la interacció de múltiples dimensions que condicionen tant l'experiència dels infants com la intervenció dels professionals.

Com a primera dimensió, trobem la física, que fa referència a les condicions materials i espacials del centre: les habitacions, les zones comunes, l'accessibilitat i l'entorn de barri. Fernández del Valle i Fuertes (2000) destaquen el disseny d'espais adequats com una de les pràctiques necessàries per al bon funcionament dels centres residencials. En centres de petita capacitat, com el que s'analitza en aquest treball (8 places), l'escala reduïda afavoreix una organització més propera al model familiar i menys institucional.

En segon lloc, la dimensió sociodemogràfica comprèn el perfil de les persones ateses: edat, situació de protecció, diversitat funcional, origen i temps d'estada. Aquesta dimensió defineix les necessitats concretes del grup de convivència i orienta la planificació de la intervenció individualitzada (Fernández del Valle i Fuertes, 2000).

En tercer lloc, la dimensió organitzativa engloba l'estructura de serveis i la coordinació externa del centre: l'EAIA, el SAPJTET, els serveis de salut, l'escola i la justícia juvenil. Cruz (2011) subratlla que els centres de protecció no poden funcionar de manera aïllada, sinó que necessiten una xarxa de coordinació interinstitucional que doni suport a la mesura d'acolliment.

D'altra banda, la dimensió psicosocial es refereix al clima emocional i relacional del centre: la calidesa, l'afectivitat, la sensació de seguretat i els vincles entre infants i educadors. Segons Cruz (2011), les condicions socioeducatives han de prioritzar la qualitat dels vincles

afectius, especialment en centres de petita capacitat, on hi ha més possibilitat de generar entorns acollidors i de promoure l'autonomia dels infants.

Finalment, la dimensió operativa inclou les actuacions concretes que es despleguen al centre: la tutoria, la planificació educativa individualitzada (PEI), les estratègies d'intervenció i l'aprenentatge de competències per a la vida. Fernández del Valle i Fuertes (2000) situen la planificació individualitzada com un eix central per garantir una atenció residencial de qualitat.

Totes cinc dimensions s'influeixen mútuament: el clima psicosocial depèn en part de l'espai físic, la intervenció operativa s'adapta al perfil sociodemogràfic, i la coordinació organitzativa condiciona el que és possible fer des de dins del centre.

3.2. Enfocament Metodològic

En aquest treball de fi de grau s'ha optat per una metodologia qualitativa basada en l'estudi de cas, seguint la proposta de Robert K. Yin (1989), per la seva adequació a l'hora d'analitzar fenòmens socials complexos en contextos reals. Segons aquest autor, l'estudi de cas és una investigació empírica que permet examinar un fenomen contemporani dins del seu context de vida real, especialment quan els límits entre el fenomen i el context no estan clarament delimitats (Yin, 1989).

L'elecció d'aquesta metodologia es justifica perquè l'objectiu del treball és comprendre en profunditat el procés de transició a la vida adulta de joves tutelats i extutelats, així com la seva relació amb el desenvolupament de l'autodeterminació. L'enfocament qualitatiu permet analitzar les experiències i percepcions que els participants atribueixen al seu procés d'emancipació, des de la seva pròpia mirada.

La mostra

La mostra de l'estudi està formada per quatre participants, seleccionats per criteris d'accessibilitat i disponibilitat en relació amb l'objecte d'estudi. La mostra inclou dos joves tutelades i dos joves extutelats, tres noies i un noi, tots ells amb trajectòries vitals marcades per situacions de vulnerabilitat, amb experiències prèvies d'inestabilitat familiar, canvis de recursos, violència familiar i absència o fragilitat de xarxes de suport.

Taula 1. Perfil dels participants.

Participant	Edat	Situació	Recurs	Gènere	Estudis
P1	14 anys	Tutelada	Casa d'Infants	Noia	2n ESO
P2	16 anys	Tutelada	Casa d'Infants	Noia	PFI Perruqueria/ Estètica
P3	23 anys	Extutelada	3 centres + Casa d'infants	Noia	ESO
P4	28 anys	Extutelat	CRAE + Pisos autonomia	Noi	Grau Superior

D'una banda, les dues joves tutelades es troben en un procés de preparació per a la seva futura emancipació, amb la previsió d'accedir a recursos com ara pisos d'autonomia. La P1 té 14 anys i resideix a la Casa d'Infants situada al Vallès Occidental des de fa aproximadament un any i mig. Cursa segon de l'ESO i es troba en una etapa primerenca del seu procés de tutela, amb la previsió de transitar cap a un pis d'autonomia als 16 anys. La P2 té 16 anys i resideix conjuntament amb P1 des de fa quasi dos anys. Cursa un PFI de perruqueria i estètica i està a prop de la transició cap a un pis d'autonomia.

De l'altra, els dos joves extutelats ja han viscut el procés de transició a la vida adulta havent passat prèviament pel sistema de protecció en una Casa d'Infants i en un Centre Residencial d'Acció Educativa (CRAE). La P3 té 23 anys i ha passat per tres centres residencials diferents al llarg de la seva trajectòria en el sistema de protecció, incloent-hi una Casa d'Infants. Va fer un retorn familiar i actualment conviu amb la seva àvia, on treballa en el sector del comerç. El P4 té 28 anys, és d'ascendència marroquina i va estar tutelat en un CRAE i en diversos pisos d'autonomia amb diferents nivells de suport educatiu, fins que ell mateix va demanar la sortida del sistema quan va trobar habitació amb un grup d'amics. Actualment treballa com a educador social, una trajectòria professional que va decidir amb 16 o 17 anys a partir de la seva pròpia experiència en el sistema de protecció.

Pel que fa a l'origen, el P4 és d'ascendència marroquina, mentre que la resta de participants són d'ascendència autòctona. Aquesta diferència és rellevant perquè permet veure com els factors culturals, administratius i socials influeixen en el procés d'emancipació. La diversitat de perfils és el que fa possible contrastar la perspectiva de qui encara és dins del sistema amb la de qui ja fa anys que n'ha sortit.

Tècnica de recollida d'informació

Pel que fa al desenvolupament de la investigació, la tècnica principal de recollida d'informació ha estat l'entrevista en profunditat (Annex 3). Aquest tipus d'entrevista permet

explorar de manera detallada les vivències, opinions i percepcions dels participants des de la seva pròpia experiència. S'han realitzat un total de quatre entrevistes, amb una durada aproximada d'entre 30 i 40 minuts cadascuna. Tot i que l'estudi de cas pot incorporar múltiples fonts d'evidència, en aquest treball s'ha prioritzat l'entrevista en profunditat com a tècnica principal, per la seva adequació als objectius de recerca.

Les entrevistes s'han realitzat amb informants de parla castellana, tenint en compte variables com l'edat, el nivell de formació, el gènere i l'experiència prèvia en centres residencials. Abans d'iniciar cada entrevista, es va fer una presentació de la investigadora explicant l'objectiu de l'estudi. No es va començar amb preguntes directes, sinó que primer es va contextualitzar la recerca per generar confiança i deixar que el discurs sorgís de manera més natural.

Aspectes ètics

Pel que fa als aspectes ètics, en el cas de les participants menors d'edat s'ha obtingut el consentiment oral informat, garantint en tot moment la voluntarietat de la participació. S'ha assegurat l'anonimat de tots els participants, de manera que no hi ha cap possibilitat d'identificació personal en l'anàlisi de les dades. Per garantir aquest anonimat, les cites textuals dels participants s'identifiquen amb els codis P1, P2, P3 i P4. Les entrevistes s'han enregistrat només amb finalitats de transcripció i anàlisi, i els arxius d'àudio s'han eliminat un cop acabat aquest procés. Un cop transcrites, les entrevistes s'han revisat conjuntament amb els participants per garantir la fidelitat del contingut. El protocol d'entrevista ha estat revisat prèviament per docents i investigadors de la Universitat Autònoma de Barcelona per assegurar que les preguntes eren adequades i coherents amb els objectius de la recerca.

Fent esment de l'ús d'eines d'intel·ligència artificial durant l'elaboració del treball, s'ha fet ús de Claude, com a suport en tasques de revisió d'ortografia, síntesi i reorganització d'alguns apartats del treball, així també com la verificació de les referències bibliogràfiques. En tots els casos, els continguts generats han estat revisats per l'autor. Aquesta eina no s'ha utilitzat com a font de dades, ni com autoritat del contingut, és a dir, les dades, les afirmacions i les interpretacions provenen de les fonts citades en l'apartat de bibliografia i de l'anàlisi pròpia de les entrevistes.

La entrevista. Dimensions

El guió de l'entrevista en profunditat s'estructura a partir de diferents dimensions d'anàlisi, dissenyades per abordar de manera integral l'objecte d'estudi i donar resposta als objectius de la recerca, on cada dimensió consta de les següents preguntes clau entre altres preguntes (Annex 2)

La primera dimensió fa referència a l'autodeterminació i l'emancipació: com prenen decisions els joves, quin control senten que tenen sobre la seva pròpia vida i com viuen el procés de transició a la vida adulta. La segona se centra en els recursos i suports disponibles durant l'emancipació: ajudes econòmiques, accés a l'habitatge, acompanyament professional i xarxa de suport. A través d'aquesta dimensió s'identifica què facilita o dificulta el camí cap a l'autonomia. La tercera aborda la vivència emocional dels joves: com experimenten el procés de transició, quines pors o expectatives tenen, i quin impacte té tot plegat en el seu benestar. La quarta es refereix al procés de transició en si mateix, entès com el pas

progressiu des del sistema de protecció cap a la vida independent, amb les dificultats i aprenentatges que comporta. Finalment, la cinquena dimensió explora el projecte de futur: què volen aconseguir, com s'imaginen la seva vida i quins plans tenen en el moment de l'entrevista.

4. Resultats i discussió.

En aquest apartat es presenta els resultats de les quatre entrevistes en profunditat que es van fer a dues joves tutelades (P1 i P2) i amb dos joves extutelats (P3 i P4). L'anàlisi s'estructura en cinc apartats que responen als cinc objectius específics del treball, triangulant les dades empíriques amb el marc teòric i normatiu per identificar continuïtats, ruptures i contradiccions dins del sistema de protecció a la infància i adolescència de Catalunya.

4.1. Descripció dels programes i recursos

Pel que fa als programes i recursos, el sistema de protecció català disposa, dins del marc de la Llei 14/2010 (LDOIA), d'un conjunt de programes i recursos articulats principalment a través del SAPJTET, adreçats a joves d'entre 16 i 21 anys. Aquests recursos inclouen les ajudes econòmiques del SEVAP, els pisos d'autonomia en les seves diverses modalitats, el programa Via Laboral d'orientació i inserció sociolaboral, el suport jurídic, l'acompanyament psicològic i el suport en l'àmbit formatiu (DGPPIA, 2017). Aquesta anàlisi de les entrevistes permet observar una distància entre tot el que ofereix el sistema sobre el paper i el que els joves realment coneixen.

Entre les joves tutelades, en el cas de P1, amb catorze anys i a menys de dos anys de la prevista transició a la vida adulta a un pis d'autonomia, aquest coneixement és molt limitat i parcialment confús:

> "A ver, la verdad es que yo con 14 años aún no estoy muy informada de esos temas, pero sí que algo sé como que me dan una ayuda por haber estado tutelada o algo así, pero tampoco sé muy bien lo que." (P1)

Aquesta resposta il·lustra el que el Síndic de Greuges (2025) assenyala com una de les principals disfuncions del sistema: molts joves no accedeixen a les prestacions no per manca de necessitat, sinó per manca d'informació suficient i anticipada. En el cas de P1, el coneixement dels recursos es redueix a nocions molt generals, confuses sovint amb altres prestacions com la pensió d'orfandat, que en el seu cas rep per una circumstància diferent.

El cas de P2 és un bon exemple de la informació fragmentada. Durant l'entrevista, de manera espontània, descobreix una limitació del sistema de salut mental que ja l'afecta directament:

> "Ah, esto no lo sabía." (P2, en assabentar-se que el CSMIJ té un límit d'edat als divuit anys)

Aquesta reacció posa en evidència que la informació sobre els recursos no sempre arriba als joves en el moment i la forma adequada. Com ja s'esmenta anteriorment, hi ha una distància entre el reconeixement legal i la realitat pràctica.

Pel que fa als joves extutelats, P3 mostra com el coneixement dels recursos disponibles era molt parcial en el moment de la seva sortida, limitat bàsicament a la prestació econòmica.

> "Conocí la ayuda a la que te hacen referencia, que es a los 18, cuando cumplen los 18 tienes tu paga que te pertenece hasta los 21 y tu derecho a pisos. Es lo único que yo tenía de conocimiento." (P3)

El desconeixement de recursos com Via Laboral, el suport jurídic, l'acompanyament psicològic especialitzat o les ajudes en l'àmbit formatiu evidencia una dificultat estructural, ja que tota la informació sobre els programes no arriba de manera sistemàtica i comprensible durant l'etapa de la tutela.

En canvi, P4 representa una excepció positiva. Va rebre informació sobre les prestacions per part dels educadors del recurs residencial en el qual es trobava, tot i que matisa que transmetre la informació no garanteix ni que s'entengui ni que es pugui gestionar de manera autònoma, sobretot en aspectes administratius:

> "Te las hacen saber. Yo creo que en el sistema de protección te las hacen saber antes de la emancipación. Los tutores de mi centro de menores en este caso fueron los que me lo explicaron y los que me ayudaron a tramitarlo también" (P4).
> "Muchos jóvenes que toda esa parte la tienen relegada […] a los educadores. Es una cosa que […] tema de documentación, tema de dónde pedir citas, porque al final los jóvenes sí que es cierto que van a las citas, van con los papeles y van con todo, pero esos papeles normalmente no los preparan ellos con el educador quizás. Esas citas no saben dónde pedirlas." (P4)

Tal com assenyalen López et al. (2013), saber que un recurs existeix no és el mateix que tenir les eines per accedir-hi de manera independent, és a dir, informar no significa preparar, i preparar no és acompanyar. És important destacar aquesta distinció que apareix amb força en les quatre entrevistes i és una de les claus interpretatives centrals d'aquest treball.

En conjunt, l'anàlisi dels quatre relats confirma que dins del sistema de protecció català sí que hi ha un ventall ampli de programes i recursos, però que la seva accessibilitat i continuïtat tenen mancances importants que afecten especialment aquests joves, tant en la fase prèvia com en la posterior a la transició a la vida adulta.

4.2. Avantatges i desavantatges dels programes i recursos

Els recursos materials, especialment els dineraris, constitueixen un factor determinant en el procés d'emancipació dels joves extutelats. Tant P3 com P4 van accedir a la prestació econòmica, però amb retards importants que van generar períodes de desprotecció real. P3 calcula una espera de sis o set mesos fins al primer pagament; P4 concreta que entre la seva sortida del sistema al juny i el primer ingrés van transcórrer dos mesos sense cap accés econòmic formal:

> “Sí, yo creo que fueron seis, siete meses. Primero tienen que registrar el padrón donde estás domiciliado, comprobar y eso” (P3).
> “Yo durante junio y julio no tenía acceso económico como tal” (P4)

Aquests períodes de buits econòmics no són anecdòtics, sinó que condicionen directament les decisions vitals dels joves en un moment especialment vulnerable. P4 afegeix una limitació estructural que va més enllà del retard inicial i que apunta a la incompatibilitat entre els terminis de la prestació i els itineraris formatius:

> “Si tú quieres hacer un grado superior, probablemente la prestación se te termine antes de que acabes el grado superior y tienes que trabajar y estudiar al mismo tiempo. A nivel de cantidad, durante el tiempo que la cobras no es tan significativa. A nivel de tempos, si quieres tener un desarrollo y una etapa formativa como dios manda o como el resto de chicos que no están tutelados, se hace un pelín bastante complicado.” (P4)

Per altra part, P3 il·lustra des de la seva pròpia trajectòria com la pressió econòmica la va forçar a fer un canvi de plans formatius:

> “Yo mi plan era estudiar […]. Pero bueno, llegué a casa y el plan fue otro y la vida dio un cambio de 360 y tuve que seguir el ritmo de casa” (P3).

Les dues experiències connecten amb el que descriuen Dixon (2016) i Dumart et al. (2011): la inserció laboral prematura dels joves extutelats no és conseqüència de la manca de capacitat o de motivació, sinó d'unes condicions estructurals que penalitzen els itineraris formatius llargs.

En el cas de les joves tutelades entrevistades, la problemàtica central no és l'absència de recursos sinó la manca d'informació sobre la seva existència. P1 ho verbalitza amb contundència:

> "Yo creo que no tendría recursos" (P1)

I P2, durant l’entrevista, descobreix que el CSMIJ té un límit als 18 anys:

> "Ah, esto no lo sabia" (P2)

El Síndic de Greuges (2025) recull que molts joves no sol·liciten ajudes per manca d'informació i no per manca de necessitat, evidenciant una bretxa sistemàtica entre el que existeix i el que realment arriba als destinataris.

Aquesta bretxa informativa s’agreuja en la gestió administrativa. P4, des de la seva posició professional com a educador social, assenyala que molts joves surten del sistema sense les competències necessàries per gestionar aspectes bàsics:

> “El tema de la documentación es algo para lo que no se prepara […]. Cuando dejan de tener un educador encima, la renovación de la documentación suele ser un tema muy complicado de gestionar. La renovación de papeles, cambio de cap, de médico, cuando te mudas de un piso a otro […] son cosas para las que creo que no salen preparados los jóvenes.” (P4)

P3, confirma indirectament aquesta limitació:

> “Fue a través del servicio sociales […] se tramitó todo a través de ellos” (P3).

El que evidencia aquest testimoni és revelador: les tramitacions es fan per al jove i no amb el jove, cosa que impedeix el desenvolupament de la competència autònoma que Ryan i Deci (2000) identifiquen com a necessitat psicològica bàsica per al creixement personal i la construcció de l'autonomia real.

Pel que fa al seguiment psicosocial, P4 descriu un acompanyament més tècnic que humà, en la línia del que Marzo Arpón i Galán Sanz (2020) identifiquen com a mancança estructural del sistema. P3, en canvi, va optar per rebutjar tot suport psicològic ofert, arrossegada per la desconfiança acumulada al llarg d'una trajectòria marcada per la inestabilitat:

> "El hecho de haber estado en tantos sitios, tenerle que contar a tanta gente mi historia, me hacía desconfiar aún más." (P3)
> “Pienso que el haberme negado a tener un seguimiento psicológico no me ayudó, la verdad, no me fue bien” (P3)

Cuenca et al. (2018) assenyalen com a conseqüència d'això la manca de xarxa de referents sòlids, i Cruz (2011) afegeix que cap recurs residencial pot funcionar de manera aïllada, sinó que cal una coordinació interinstitucional efectiva que garanteixi la continuïtat del suport durant la transició.

En contrast amb tot l'anterior, l'únic element valorat positivament de manera unànime en les quatre entrevistes és el paper dels educadors de referència. Tal com defensen Turró Ortega i Cortés Altés (2004), es tracta d'un vincle individual i no d'una estructura garantida, però precisament per això resulta tan significatiu que aparegui en tots els relats com l'element de major valor del sistema. Més enllà de les seves funcions formals, el vincle educatiu es percep com un suport emocional i personal que va més enllà de la relació professional.

P4 ho descriu amb un exemple molt concret, sobre com la presència d'un educador de referència va transformar el seu projecte de vida en un moment decisiu:

> “Me acompañó a mi presentación del trabajo de final de grado medio y me planteó, tras esa presentación y las notas que tuve, que sí que me podía plantear hacer una carrera. Entonces, el seguimiento emocional que tuve con ese educador hizo que se cambiase toda mi concepción sobre lo que yo quería en mi futuro.” (P4)

Cruz (2011) subratlla que la qualitat dels vincles afectius als centres de protecció és un factor determinant per al desenvolupament de l'autonomia, i els relats confirmen que aquest vincle, quan és autèntic, pot ser el factor més transformador de tot el sistema.

Les joves tutelades entrevistades identifiquen els educadors del seu recurs com la seva principal xarxa de suport interna, i diuen que el que trobaran a faltar en sortir no és cap recurs material, sinó les persones que les han acompanyat:

> “Yo tengo a los educadores que sé que dentro de lo que entra también me pueden ayudar” (P1)

Un altre element estructural positiu que destaca P4 és el model de pisos d’autonomia amb diferent grau d’intensitat, des de pisos amb presència educativa diària fins a pisos de màxima autonomia. Això respon al que defensen Fernández del Valle i Fuertes (2000) sobre la planificació individualitzada com a eix central de l’atenció residencial de qualitat:

> “Estuve en un piso en el que el educador venía todos los días, pero venía una hora al día. Estuve en otro piso durante un año en el que conviví con un educador durante las 24 horas […]. Y en el último piso en el que estuve antes de buscarme yo un piso, estuve en un piso de máxima autonomía, donde no teníamos educador que viniese a vernos.” (P4)

En síntesi, l'anàlisi dels quatre relats mostra que els avantatges i els desavantatges del sistema no es reparteixen de manera equilibrada. Entre els desavantatges hi ha el retard en la prestació econòmica, la bretxa informativa sobre els recursos, la gestió administrativa feta per al jove i no amb el jove, i un acompanyament psicosocial percebut com a tècnic i distant. Entre els avantatges destaquen el model graduat de pisos d'autonomia, que permet assumir responsabilitats de manera progressiva, i sobretot el vincle amb els educadors de referència, que els quatre participants identifiquen com l'element més valuós de tot el procés.

Mentre el sistema no asseguri la continuïtat d'aquest suport relacional més enllà de la sortida, i mentre les intervencions es continuïn fent per als joves en comptes de amb ells, els avenços individuals continuaran coexistint amb mancances col·lectives que el sistema té el deure d'abordar.

4.3. Percepció sobre l’autodeterminació

Aquest és l'objectiu més important del treball i és on hi ha l'anàlisi més densa de tot. Ryan i Deci (2000) defineixen l'autodeterminació com la capacitat de la persona per actuar de manera autònoma, prendre decisions pròpies i exercir control sobre la seva pròpia vida sense influències externes innecessàries.

D'entrada ja apareix un element significatiu sobre aquest concepte, i és que cap dels quatre participants sabia què era l'autodeterminació quan es va realitzar l'entrevista, excepte P4. Només ell, que treballa com a educador social i ha viscut el procés en primera persona, en va donar una definició articulada:

> “La autodeterminación es el hecho de conseguir la emancipación a través de las decisiones que tomas de manera autónoma y de manera responsable, sobre todo de ser capaz de hacerte cargo de las decisiones que tomas.” (P4)

El fet que tres dels quatre participants no coneguessin el concepte suposa un punt d'inflexió. Si un terme tan central per a la intervenció socioeducativa no apareix al vocabulari dels joves, vol dir que potser no s'està treballant de manera explícita. I un concepte que ningú anomena, difícilment es pot treballar de manera conscient.

Després, un cop s'explica el concepte, les respostes dels quatre participants van anar en una mateixa direcció: el sistema de protecció treballa una autonomia instrumental, no una

autodeterminació real com la que descriuen Ryan i Deci (2000). P4 ho diu clarament quan recorda els programes d'autonomia que va viure al seu recurs residencial:

> "Las ideas que tenían eran principalmente gestión económica, algo de gestión documental... principalmente el tema de la gestión económica y el tema de los horarios de manera autónoma, aunque viviésemos en un sistema de protección con educadores." (P4)

El fet de saber gestionar diners i complir horaris de manera autònoma no equival a tenir competència per afrontar la vida adulta. López et al. (2013) ho expliquen quan parlen de l'autonomia com la capacitat de prendre decisions i gestionar la pròpia vida i no només en la part pràctica.

En el cas de les joves tutelades passa una cosa semblant, encara que de manera diferent. P1, amb només catorze anys, accepta sense gaire resistència que el centre prengui decisions per ella:

> "Depende de qué cosas. El centro en el que estoy me dice pues no o sí, pero por mi edad o por mi situación." (P1)

És veritat que reconeix que ha incorporat rutines i hàbits bàsics que abans no tenia, cosa que coincideix amb el que diuen Fernández del Valle i Fuertes (2000) sobre la qualitat multidimensional de l'acolliment, però ella mateixa admet que la part emocional encara li queda:

> "Soy autónoma, pero me cuesta mucho... cuando yo me bloqueo, me bloqueo y no quiero hacer nada." (P1)

P2, dos anys més gran, viu la mateixa cosa, però amb un altre matís, és a dir, per a ella la restricció no és seva, sinó del context on es troba.

> "No mucha [autonomía], pero yo sé que si me dejan sola, sí la tendría." (P2)

Això no és una manca de capacitat, és una restricció que ve de fora. Jariot et al. (2015) ho diuen clar: que un jove reconegui les seves pròpies capacitats és una de les variables més favorables per preveure una bona emancipació.

També hi ha un element que apareix força en les joves tutelades, i és que els costa demanar ajuda, ja sigui per contenció emocional o simplement perquè no han pensat que es pot fer.

> "Nunca dejo ver mis sentimientos tristes y negativos" (P1)
> "Porque tampoco se me había ocurrido" (P2)

Aquestes respostes no s'expliquen per una manca d'autodeterminació individual, sinó que el sistema no està creant espais per parlar d'aquestes coses. Segons Marzo Arpón i Galán Sanz (2020), és precisament important millorar els espais segurs d'expressió emocional. I Butterworth et al. (2017) ho confirmen quan diuen que els joves tutelats sovint tenen dificultats afegides en l'àmbit emocional que el sistema no acaba de cobrir.

P3, des de la seva experiència ja viscuda, confirma tot això des d'una altra perspectiva. Va passar per tres centres residencials, i el moment de la sortida del sistema el recorda així:

> "Cuando tú sales de ahí, yo en el caso me sentí un poco perdida de decir ahora es nueva vida, nuevos proyectos y para dónde, qué rumbo cojo." (P3)

Aquesta frase enllaça directament amb el que diuen Zamora i Ferrer (2013): els joves tutelats construeixen la seva identitat dins d'un marc institucional on moltes decisions no depenen d'ells. Quan aquest marc desapareix, no només es perd una estructura externa, sinó que també es perd el referent intern, el que t'havia ajudat a construir-te. I al final el que queda és aquella sensació que descriu P3, de no saber cap a on anar.

En la mateixa línia, hi ha un problema afegit, i és que a aquests joves se'ls demana que siguin adults sense haver pogut ser adolescents. P4 ho explica a través d'una metàfora:

> "Si pudiese ponerle un titular, yo pondría convertirme en un niño grande. Son niños grandes que durante todo el proceso de emancipación buscan los momentos en los que volver a ser niños." (P4)

Això es connecta amb el que descriu Arnett (2000) sobre l'adultesa emergent. Aquell procés gradual, exploratori, sostingut per una xarxa familiar que absorbeix els errors i deixa créixer al ritme adequat. Per als joves extutelats, aquest procés se'ls trenca per una data administrativa que no té res a veure ni amb la maduresa real ni amb els recursos que tenen. Aquest fet ja es denuncia per diferents autors com Zamora i Ferrer (2013) i Stein (2006), que analitzen que aquesta transició tan accelerada és una de les principals fonts de desigualtat per a aquests joves. P3 ho explica des de la seva experiència viscuda

> "Cuando estás en centros de menores te obliga a crecer quizás antes de tiempo la situación." (P3)
> "Con 18 años, tampoco eres una persona hecha, por mucho que la ley implemente que eres mayor de edad, no eres una persona hecha y hay muchos problemas o agobios mentales que te persiguen del pasado" (P3).

P4 hi afegeix la part de l'esgotament:

> "El mero hecho de tener que asumir muchas responsabilidades que a tu edad no te tocan, es algo que es bastante agotador y desgastante"

Aquestes expressions es relacionen amb el que diu el Síndic de Greuges (2025): exigir als joves el mateix nivell d'autonomia que als seus iguals no tutelats, sense oferir-los les mateixes condicions de suport familiar i econòmic, és una demanda estructuralment injusta.

L'anàlisi del procés de transició posa en evidència el problema de la solitud com una vivència compartida. Aquesta solitud apareix en els quatre relats com una emoció estructural i no puntual. P4 ho descriu de manera clara:

> "Yo prefería que me quitasen el móvil a las 11 de la noche y no tener que hacerme la cena, que vivir solo en los primeros meses de mi vida." (P4)

Aquesta idea ja la descriuen Stein (2006) i Montserrat, Casas i Bertran (2013): arribar a la majoria d'edat sense xarxes familiars acaba derivant en precarietat social. El que va passar amb P4 és que va anar superant aquesta solitud quan els seus iguals van anar assumint les mateixes responsabilitats que ell ja portava anys carregant.

I com a contrast amb Arnett (2000) i l'adultesa emergent, un procés de transició que la majoria de persones viu al llarg d'anys, els extutelats l'han de comprimir en mesos.

P3 mostra una vivència diferent però coincident:

> "Creemos que la vida es de una manera que no es... al salir tienes tanto y tanto y tanto y ya te imaginas una vida que luego la vida te pega una bofetada." (P3)

Per altra banda, les joves tutelades identifiquen la solitud com la por principal davant la transició. P1 ho identifica clarament, mentre que P2 ho viu amb il·lusió i angoixa, atribuint el pes a l'esforç personal.

> "Me da miedo que llegue ese día, porque es un cambio de vida muy heavy." (P1)
> "Quedarme sola, en plan que nadie me ayude" (P1)
> "No, pero todo es esforzarse también" (P2)

Finalment, els projectes de futur de les quatre persones entrevistades van marcats per la urgència econòmica i per la necessitat de tenir un plantejament clar. P4 reconeix que va escollir la seva professió més per la seguretat que li donava sentir-se competent en un terreny conegut que no pas per una vocació clara.

> "Si tuviese la oportunidad de volver a estudiar, quizás no tomaría como criterio el síndrome del impostor únicamente." (P4)

P3 va veure el seu projecte inicial truncat per la pressió econòmica familiar: .

> “Salí, me puse a trabajar y empecé una vida muy dependiente de mí y al final independiente.”(P3)

La seva situació coincideix amb el que descriuen Dixon (2016) i Dumart et al. (2011) sobre les dificultats que tenen els joves extutelats per mantenir una trajectòria formativa coherent quan la pressió econòmica i la falta de suport familiar els empenyen cap a una inserció laboral primerenca. En la mateixa línia, Jariot et al. (2015) reforçen la idea que la continuïtat formativa és un dels indicadors clau d'èxit en la transició a la vida independent.

Les joves tutelades, en canvi, plantegen futurs molt orientats a la cura dels altres. P1 vol ser educadora social precisament per la seva pròpia experiència:

> "Yo, que he pasado por X situaciones, siento que estaría más pendiente de los niños, los entendería más que unos educadores que han tenido una vida bien." (P1)

P2 vol treballar amb persones dependents i tenir a la seva família amb ella:

> "Cuando ya tenga una casa que me he comprado por mí misma, llevármela para que salga del bucle donde está mal." (P2)

Ambdues aspiracions combinen tenir vocació de cura i necessitat de construir un entorn familiar estable. Ryan i Deci (2000) descriuen que la relació social és una necessitat psicològica bàsica, i el que aquestes noies projecten al seu futur és, justament, una resposta a allò que han trobat a faltar en el seu propi procés.

4.4. Propostes d'accions orientades a l'autodeterminació en joves tutelats

En aquest últim apartat dels resultats, es pretén apuntar algunes línies d'acció que surten directament de les entrevistes analitzades. Cal tenir en compte que aquestes propostes s'adrecen a la fase de la tutela, perquè és precisament durant aquesta etapa quan els joves extutelats han assenyalat que s'haurien d'haver fet les coses d'una altra manera.

La primera línia a treballar de manera explícita són les tres necessitats psicològiques de Ryan i Deci (2000) dins del projecte educatiu individualitzat (PEI). Com s'esmenta en els apartats anteriors, el sistema treballa principalment la dimensió instrumental, però les dimensions emocional i relacional queden fora.

Tal com expressa P4, aquesta és una de les mancances més clares que sustenta aquesta proposta d'acció.

> "Las ideas que tenían eran principalmente gestión económica, algo de gestión documental". (P4)

Si només es treballa una de les tres dimensions, el que s'obté no es considera una autodeterminació real, sinó una versió molt reduïda. La proposta concreta seria que el PEI de cada jove inclogués objectius per treballar de manera operativa les tres dimensions, i fer-ho de manera explícita i transversal des dels primers anys d'entrada al sistema de protecció, i no només el darrer any abans de la sortida.

Una segona línia important per esmentar és donar informació anticipada sobre recursos i drets. En els relats apareix l'existència d'una bretxa informativa important. Tant P1, que desconeix els recursos que li corresponen, com P2, que descobreix en la mateixa entrevista que el CSMIJ té un límit als 18 anys, en són exemples clars. P3, sent extutelada, reconeix que el seu coneixement era molt limitat:

> "Yo creo que no tendría recursos" (P1)
> "Ah, esto no lo sabia" (P2)
> "Conocí la ayuda a la que te hacen referencia, que es a los 18, cuando cumplen los 18 tienes tu paga que te pertenece hasta los 21 y tu derecho a pisos. Es lo único que yo tenía de conocimiento" (P3)

Una intervenció efectiva hauria de garantir sessions periòdiques d'informació sobre els recursos, drets i tràmits des dels 14 o 15 anys, i no concentrar-se en el darrer any de tutela, que és quan ja no dóna temps a interioritzar-les. Aquesta intervenció és important, ja que el Síndic de Greuges documenta que molts joves no demanen ajudes per falta d'informació, no per falta de necessitat.
La tercera proposta seria garantir un acompanyament psicològic estable més enllà dels 18 anys. Com s'esmenta abans, P3 va rebutjar el suport psicològic per la desconfiança que li

havia generat repetir la seva història a tanta gent diferent, i anys després va reconèixer que aquesta decisió no li va beneficiar gens.

> "El hecho de haber estado en tantos sitios, tenerle que contar a tanta gente mi historia, me hacía desconfiar aún más." (P3)
> “Pienso que el haberme negado a tener un seguimiento psicológico no me ayudó, la verdad, no me fue bien” (P3)

La proposta seria garantir un acompanyament psicològic amb un únic professional durant 18 o 24 mesos després de la sortida, i que aquest acompanyament no depengui de la demanda explícita del jove, ja que de vegades tenir tanta desconfiança acumulada el portaria a rebutjar-lo precisament quan més es necessita. Aquesta idea es relaciona amb Marzo Arpón i Galán Sanz (2020), que identifiquen la inestabilitat de les figures psicològiques de referència com una mancança estructural del sistema.

La quarta línia seria la capacitat administrativa activa. P3 no va participar en cap dels seus tràmits i a dia d'avui ho lamenta com una mancança formativa. P4, des de la seva pròpia feina com a educador social, identifica aquesta mateixa pauta com un problema general

> "Fue a través del servicio sociales […] se tramitó todo a través de ellos" (P3)
> “El tema de la documentación es algo para lo que no se prepara […]. Cuando dejan de tener un educador encima, la renovación de la documentación suele ser un tema muy complicado de gestionar" (P4)

La proposta concreta seria implicar el jove com a actor principal dels seus propis tràmits a partir dels 16 anys, fent-los amb ell i no per ell, i incloure-ho de manera explícita dins del PEI, ja que com diuen López et al. (2013), informar no és preparar, i preparar no és acompanyar.

La cinquena línia és la compatibilitat real entre formació i prestació econòmica. P4 alerta, com s'esmenta anteriorment, que el calendari de la prestació no quadra amb itineraris formatius llargs.

> "Si tú quieres hacer un grado superior, probablemente la prestación se te termine antes de que acabes el grado superior y tienes que trabajar y estudiar al mismo tiempo" (P4).

La proposta seria construir, des de la fase de tutela, itineraris formatius compatibles amb el calendari real de la prestació, i no projectes idealitzats que es trenquen el dia mateix de la sortida. Aquesta idea es relaciona amb Dixon (2016) i Dumart et al. (2011), que descriuen la inserció laboral primerenca com una conseqüència directa de les condicions estructurals, no de la falta de motivació ni de capacitat.

Com a última línia, trobem la preparació emocional per a la sortida del sistema. P4 i P3 sintetitzen aquesta transició amb l'expressió

> “Convertirme en un niño grande” (P4)
> "Creemos que la vida es de una manera que no es... al salir tienes tanto y tanto y tanto y ya te imaginas una vida que luego la vida te pega una bofetada" (P3)

La proposta seria crear espais sostinguts i mediats professionalment de contacte entre joves tutelats i joves extutelats, amb un objectiu pedagògic explícit i un format pensat per protegir

totes dues parts. Idea que sorgeix de Fernández del Valle i Fuertes (2000), que destaquen el disseny d'espais adequats com una de les pràctiques necessàries per al bon funcionament dels recursos residencials.

En definitiva, totes aquestes propostes tenen la finalitat d'avançar la intervenció social. El sistema de protecció actual concentra molts esforços en el moment de la sortida i en els mesos posteriors, però tenint en compte els relats analitzats, les mancances apareixen als 18 anys quan s'haurien d'haver començat a treballar temps enrere. Tota proposta d'avançar la informació, un bon acompanyament emocional i psicològic, i la implicació activa del propi jove en el seu procés de transició s'entendrà com una autodeterminació plena. Per tant, s'ha de treballar com un procés llarg, que comenci des del primer dia. Si s'entén com a resultat puntual, es treballa el darrer any, i és aquí on el sistema, ara mateix, a dia d'avui està fallant.

5. Conclusions

Abans de començar a fer una revisió dels objectius, és important deixar clar en quin sentit s'orienta aquest apartat. Aquestes conclusions es redacten a partir de les quatre entrevistes realitzades a joves tutelats i extutelats d'un territori i en un moment concret. El mateix instrument d'investigació aplicat a una altra mostra més extensa podria donar resultats diferents i encaixar millor en altres realitats dins del col·lectiu estudiat. En aquest cas, el treball respon la realitat dels quatre participants, sense voluntat de generalitzar.

Objectiu específic 1: Descriure els programes i recursos destinats a l'emancipació de joves tutelats i extutelats.

Pel que fa a l'OE1, s'ha treballat a partir de la recerca bibliogràfica amb la DGPPIA, el Síndic de Greuges i la normativa estatal i autonòmica com a fonts principals. Tota la informació obtinguda en el treball és vàlida, encara que s'han de reconèixer diferents factors que en aquestes revisions queden de manera implícita. El que m'ha resultat més rellevant d'aquest objectiu no és tant el que els documents diuen, sinó el que silencien. Pel fet d'haver pogut treballar en un recurs residencial del sistema de protecció, ja intuïa que existia una distància entre el que els documents institucionals diuen que ofereixen i el que els joves perceben com a accessible. Aquesta recerca ho ha confirmat.

El sistema de protecció català disposa, sobre el paper, d'un conjunt ampli de programes articulats a través del SAPJTET i la normativa de la LDOIA 14/2010: prestació econòmica, pisos d'autonomia en diverses modalitats, orientació laboral, suport jurídic, psicològic i formatiu. Llegint la documentació, sembla un sistema ben cobert a nivell de necessitats, encara que en la realitat canvia completament. El desconeixement dels recursos no és anecdòtic ni excepcional, fet que el Síndic de Greuges (2025) confirma, assenyalant que molts joves no demanen les ajudes per manca d'informació. Aquesta contradicció entre el que existeix i el que arriba no és un problema de comunicació puntual. És estructural.

Aquest problema es podria denominar una falta de comunicació, però es tracta d'un problema estructural que té a veure amb el moment en què la informació es transmet, la manera com es fa i la capacitat real dels joves per integrar-la.

Quan la informació sobre drets i recursos arriba en el darrer tram de la tutela, ja és massa tard per poder-la interioritzar amb temps suficient. Zamora i Ferrer (2013) ja assenyalen que els joves tutelats construeixen el seu procés vital en un context on moltes decisions clau no han depès d'ells, cosa que limita el desenvolupament de la seva capacitat d'agència. No informar-los amb antelació suficient no fa altra cosa que prolongar aquesta dependència fins al moment en què ja no queda marge per revertir-la.

A més, la recerca ha posat en evidència que a dia d'avui no existeix cap programa específic que tingui l'autodeterminació com a objectiu principal. El sistema assumeix que es treballa de manera transversal, però en la pràctica això significa que ningú se'n responsabilitza de manera explícita. I el que no es nomina, difícilment es treballa de manera conscient. El sistema està, per tant, molt més desenvolupat per a la franja post-tutela que per a la fase de preparació durant la tutela mateixa: hi ha molts recursos descrits per a la sortida, però molt pocs dissenyats per construir, des de dins i amb temps, l'autonomia, la competència i la relació social que constituirien una autodeterminació real. Aquesta asimetria temporal és una de les contradiccions més difícils de revertir, perquè requereix una coordinació entre l'àmbit de la tutela i el de la posttutela que, a dia d'avui, té molt poca continuïtat.

Objectiu específic 2: Identificar les característiques dels programes, els avantatges i les seves limitacions.

En l'OE2, pel que fa a les característiques dels programes, la revisió documental ha permès construir una imatge del que ofereix el sistema de protecció català, ja sigui fent esment al SAPJTET com a recurs principal i, dins d'aquest, la prestació econòmica, pisos d'autonomia, suport educatiu, jurídic i psicològic, i programes específics com la Via Laboral.

Pel que fa als avantatges, hi ha una part de la realitat que sovint queda invisibilitzada, ja que de vegades es destaquen més els problemes, i s'han de tenir en compte els elements valuosos, cosa que es pot veure en els relats de les entrevistes. Un factor important a destacar és la importància que donen a la figura de l'educadora social pel que fa al sistema de protecció, i valoren de manera positiva el vincle i el seguiment, tant en joves tutelats com extutelats; és a dir, els recursos humans són molt importants en aquest procés. A més, es destaca que tota prestació econòmica fa possible desenvolupar un projecte formatiu que, de vegades, d'una altra manera no hauria estat possible, tal com apareix en el relat de la P4.

Pel que fa a les limitacions, ja queden visibles en la literatura revisada i es veuen confirmades pels relats. Les més significatives són els endarreriments en les prestacions, els dèficits de cobertura per a determinats perfils, l'externalització del seguiment socioeducatiu i la bretxa del seguiment psicològic en la transició als 18 anys, que generen períodes de desprotecció real en un moment especialment vulnerable. La meva pregunta en relació amb les limitacions és que, tot i que existeixen i estan diagnosticades, encara persisteixen en el sistema.

Objectiu específic 3: Analitzar el procés d'autodeterminació dels joves tutelats i extutelats.

Aquest és l'objectiu central del treball, i el que concentra les implicacions més directes per a la pràctica de l'educació social. La primera cosa que aquest objectiu destaca és que l'autodeterminació no existeix en el vocabulari de la majoria de joves que passen pel sistema

de protecció, cosa que indica que no s'està treballant de manera explícita en el seu dia a dia. Per tant, tot allò que no es nomina genera una dificultat per construir-ho de manera conscient, ni per part dels joves ni per part dels professionals que els acompanyen en el procés d'emancipació.

Tal com s'exposa en el marc teòric, per al desenvolupament òptim d'una persona és important treballar de manera íntegra les tres dimensions que la literatura identifica com a fonamentals. Els relats de les persones entrevistades mantenen el discurs que el sistema només s'enfoca en la dimensió estructural i deixa de banda les altres, cosa que provoca que ningú se'n faci càrrec per treballar-les. Quan arriba el moment de la sortida, els joves es troben preparats per a la logística de la vida quotidiana, però no sempre per a la part més difícil, és a dir, saber qui són fora de l'estructura que els ha sostingut, cap a on volen anar i com construir un projecte de vida que sigui genuïnament seu.

L'altre aprenentatge central és que l'autodeterminació no és un resultat que s'aconsegueix de manera immediata en el darrer tram de la tutela, sinó un recorregut que s'ha de fer des del primer dia d'entrada en el sistema, sempre amb una intenció, continuïtat i objectius clars de cara al jove, perquè concentrar-ho en els mesos previs a la sortida és, estructuralment, massa tard.

En definitiva, els joves no tenen temps per interioritzar-ho, per equivocar-se amb marge per aprendre, ni per construir la seguretat que no es pot improvisar. Per tant, mentre el sistema tracti l'autodeterminació com quelcom que sorgeix sol, continuarà sent l'objectiu que ningú treballa de veritat.

Objectiu específic 4: Contrastar la percepció dels joves tutelats i extutelats en relació amb l'autodeterminació.

Aquest objectiu és subsidiari del tercer: el contrast entre perfils no té sentit per si sol, sinó en la mesura que concreta el que l'OE3 ha posat sobre la taula. Aquest objectiu ajuda a posar en diàleg perspectives tan distants en el temps, la de qui encara és dins i la de qui fa anys que n'ha sortit. Aquest contrast genera un tipus d'informació que cap dels dos perfils per separat no podria produir, i permet veure la distància que hi ha entre ambdós.

El que ha resultat més significatiu no és tant el que els diferencia, sinó el que els fa coincidir. En primer lloc, s'esmenten les pors com a emoció principal que expressen les joves tutelades davant la transició, fet que coincideix gairebé exactament amb les mancances que recorden els extutelats. Això no és casual, sinó un patró que indica que les mateixes dificultats es reprodueixen d'una generació a la següent sense que res fonamental hagi canviat entremig.

El contrast dels relats revela també una diferència important entre les trajectòries dels dos joves extutelats. Un va tenir figures estables en moments clau que van marcar la seva trajectòria de manera decisiva; en canvi, l'altre va acumular tants canvis de recurs al llarg dels anys que va acabar tancant la porta al suport quan més el necessitava. La distància entre les dues trajectòries no és de caràcter ni de capacitat, sinó de continuïtat. Aquesta continuïtat no depèn del jove, depèn del sistema. Cuenca et al. (2018) confirmen que l'absència de referents sòlids és una de les variables que més pesa en la transició.

Finalment, el contrast ha permès articular una distinció que té implicacions directes per a la pràctica: preparar no és acompanyar. El sistema fa moltes coses per preparar els joves per a la sortida, però el moment de marxar és, per a molts d'ells, una pèrdua real de l'estructura, de les rutines, de les persones, que no es resol amb habilitats tècniques. Es resol amb presència i amb vincle, coses que el sistema, a dia d'avui, no garanteix de manera equitativa per a tots.

Objectiu específic 5: Orientar accions de promoció a l'autodeterminació a joves tutelats en el procés de transició a la vida adulta.

A continuació es presenta la Taula 2, que recull les accions orientatives que emergeixen dels relats de les persones extutelades entrevistades. Allò que aquestes persones identifiquen com a mancança mirant enrere, el que van sentir que els havia faltat durant el seu procés de transició, és el que orienta cadascuna de les propostes. En aquest sentit, les accions no es dirigeixen als joves extutelats, sinó als que avui encara es troben dins del sistema de protecció, perquè visquin una transició més acompanyada que la que van tenir els qui ja n'han sortit. Aquestes propostes donen resposta a l'objectiu específic 5 i es construeixen des de l'experiència viscuda.

Taula 2. Accions orientatives per a la promoció de l'autodeterminació en joves tutelats.

Àmbit	**Que revelen els relats**	**Acció orientativa durant la tutela**
Treballar de manera explícita les tres necessitats psicològiques bàsiques	El sistema treballa principalment la dimensió instrumental, però les dimensions emocional i relacional queden fora del projecte educatiu.	Incorporar al projecte educatiu individualitzat (PEI) objectius operatius per a les tres dimensions de Ryan i Deci: autonomia, competència i relació social, des dels primers anys d'entrada al sistema.
Informació anticipada sobre recursos i drets	P1 desconeix els recursos que li corresponen; P2 descobreix durant l'entrevista que el CSMIJ té un límit als 18 anys; P3 reconeix que el seu coneixement era molt limitat.	Garantir sessions periòdiques d'informació sobre drets, recursos i tràmits a partir dels 14-15 anys, no concentrar-les en l'últim any de tutela.
Acompanyament psicològic post-tutela	P3 va rebutjar el suport psicològic per la desconfiança acumulada de repetir la seva història a persones diferents, i anys després reconeix que aquesta decisió no li va beneficiar.	Garantir acompanyament psicològic estable amb un únic professional durant 18-24 mesos posteriors a la sortida, no condicionat a la demanda explícita del jove.
Capacitació administrativa activa	P3 no va participar en cap dels seus tràmits i ara ho lamenta com a mancança formativa; P4 identifica com un problema generalitzat que els joves no	Implicar el jove com a actor principal dels seus tràmits a partir dels 16 anys, fent-los amb ell i no per ell, com a part explícita del PEI.

	saben gestionar la renovació de documentació.	
Compatibilitat entre formació educativa i prestació econòmica	P4 alerta que la prestació s'acaba abans de finalitzar un grau superior, obligant els joves a treballar i estudiar simultàniament.	Construir des de la fase de tutela itineraris formatius compatibles amb el calendari real de la prestació, evitant projectes idealitzats que es trenquen en el moment de la sortida.
Preparació emocional per a la sortida del sistema de protecció	P4 sintetitza l'experiència com "convertir-me en un nen gran"; P3 reconeix que tenia una idea de la vida que la realitat va desmuntar en sortir.	Dissenyar espais sostinguts i mediats professionalment de contacte entre joves tutelats i joves extutelats, amb un objectiu pedagògic explícit i un format pensat per protegir totes dues parts.

Aportació personal

Aquest treball m'ha confirmat una intuïció prèvia: la distància entre el que el sistema de protecció ofereix formalment i el que aquests joves han experimentat realment. Aquesta distància no s'explica únicament per mancances de recursos materials, sinó que abasta també dimensions relacionals i emocionals de la intervenció social.

El fet d'haver treballat prèviament amb una part de la mostra entrevistada ha tingut una doble lectura. D'una banda, ha facilitat l'accés als participants i ha generat un clima de confiança que ha enriquit les entrevistes en profunditat. De l'altra, ha suposat un repte ètic, ja que mantenir la distància analítica davant d'una realitat coneguda de prop no sempre és senzill. És probable, doncs, que algunes interpretacions de l'apartat de resultats estiguin influïdes per la vivència professional prèvia; un biaix que no es pot quantificar, però que cal reconèixer obertament.

En el pla professional, la recerca ha reforçat la convicció que l'educació social ha de situar l'autodeterminació com a eix principal de la intervenció, no com un resultat final, sinó com un procés treballat de manera transversal des de dins del sistema de protecció, i no només en el moment de la sortida. És l'afirmació més sòlida del treball, perquè coincideix amb la literatura revisada i amb la coherència interna dels quatre relats.

Limitacions

Aquest treball presenta limitacions que cal explicitar i que, alhora, obren línies de recerca futures. Pel que fa a la mostra, la mida és reduïda, és a dir, elfet que hi hagin només quatre participants no permeten assolir la saturació de dades ni generalitzar. El disseny tampoc no ha pogut ser longitudinal, de manera que les projeccions de les joves tutelades són anticipacions no validades amb la seva trajectòria posterior. A més, el guió, tot i adaptar-se als menors, va mantenir un grau d'abstracció que va obligar a reformular preguntes en directe.

A partir d'aquí es proposen diverses millores per a recerques futures: ampliar la mostra amb perfils més vulnerables, com joves amb diagnòstic de salut mental, joves migrants sols sense accés al SAPJTET o joves amb discapacitat reconeguda; incorporar la veu dels

professionals i de les famílies col·laboradores; contrastar els resultats qualitatius amb dades quantitatives; i adoptar un disseny longitudinal que permeti acompanyar els joves al llarg de la seva sortida real del sistema. Sense aquesta segona fase, qualsevol conclusió sobre la transició es fonamenta en el que els joves anticipen, no en el que finalment viuen.

6. Bibliografia.

Ajuntament de Mataró. (2026). *Punt de Referència: Projecte d'acollida per a joves extutelats*. Ajuntament de Mataró. https://www.mataro.cat/ca/temes/acollida/mes-de-100-llengues/mentoria-social-1/projecte-referents

Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, *55*(5), 469–480. https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.5.469

Bàrbara, M. (2009). ¿Quién me ayuda a hacerme mayor? El acompañamiento socioeducativo en la emancipación de los jóvenes extutelados. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, *42*, 67–80. https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165629

Butterworth, S., Singh, S. P., Birchwood, M., Islam, Z., Munro, E. R., Vostanis, P., Paul, M., Khan, A., & Simkiss, D. (2017). Transitioning care-leavers with mental health needs: 'It was like crossing a bridge and throwing you off the edge'. *Child and Adolescent Mental Health*, *22*(3), 138–145. https://doi.org/10.1111/camh.12171

Constitución Española. (1978, 29 de diciembre). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 311. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229

Cruz, L. (2011). Sobre el acogimiento residencial y las condiciones socioeducativas en las que se debe desarrollar la medida. *Pedagogia i Treball Social*, *1*(2), 67–87. https://doi.org/10.33115/udg_bib/pts.v1i2.1549

Cuenca, M. E., Campos, G., & Goig, R. M. (2018). El tránsito a la vida adulta de los jóvenes en acogimiento residencial: el rol de la familia. *Educación XX1*, *21*(1), 321–344. https://www.redalyc.org/pdf/706/70653466015.pdf

Departament de Drets Socials. (2021). *Model Barnahus a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/barnahus/

Departament de Drets Socials i Inclusió. (2021). *Servei d'Atenció i Promoció de Joves Tutelats i Extutelats (SAPJTET)*. Generalitat de Catalunya. https://www.totok.cat/es/familia/informacio-interes/asjtet.html

Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència. (2017). *Dades del sistema de protecció a la infància de Catalunya*. Generalitat de Catalunya. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/dades-del-sistema-de-proteccio-a-la-infancia-de-catalunya/

Direcció General de Prevenció i Protecció a la Infància i l'Adolescència. (2025). *Circuit de detecció, denúncia i derivació de casos de maltractament*. Generalitat de Catalunya.

Dixon, J. (2016). Opportunities and challenges: Supporting journeys into education and employment for young people leaving care in England. *Revista Española de Pedagogía*, *74*(263), 13–29. https://www.jstor.org/stable/i24710714

Dumart, A. C., Donati, P., & Crost, M. (2011). After a long-term placement: Investigating educational achievement, behaviour and transition to independent living. *Children and Society*, *25*(3), 215–227. https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2009.00283.x

Enquesta de la Joventut de Catalunya. (2022). *Principals resultats: emancipació residencial*. Secretaria de Joventut, Generalitat de Catalunya. https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/JOVENTUT_observatori_catala_de_la_joventut/documents/arxiu/enquesta_joventut/EJC22/EJC22_Volum_3_cap_4.pdf

Fernández del Valle, J., & Fuertes Zurita, J. (2000). *El acogimiento residencial en la protección a la infancia*. Pirámide. https://www.redalyc.org/pdf/727/72714249.pdf

Generalitat de Catalunya. (2020). *Memòria de dades 2020 de l'ASJTET*. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. https://social.bibliotecadigital.gencat.cat/bitstream/handle/20.500.14622/1758/Memoria-2020-ASJTET.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Generalitat de Catalunya. (2026a). *Menors desemparats*. Departament de Drets Socials. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/menors_desemparats/

Generalitat de Catalunya. (2026b). *El sistema català de protecció a la infància i l'adolescència*. Departament de Drets Socials. https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematics/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/el_sistema_catala_de_proteccio_a_la_infancia_i_ladolescencia/

González Casas, D., Gallardo Peralta, L., Rivera Álvarez, J. M., & Mercado García, E. (2021). Efecto de la tutela en la calidad de vida de personas con discapacidad en España. *Revista Española de Salud Pública*, *95*, e202102031. https://docta.ucm.es/entities/publication/35ae10a4-5522-4c82-a49e-34bfb1726d1d

Jariot, M., Sala, J., & Arnau, L. (2015). Jóvenes tutelados y transición a la vida independiente: Indicadores de éxito. *Revista Española de Orientación y Psicopedagogía*, *26*(2), 90–103. https://doi.org/10.5944/reop.vol.26.num.2.2015.15218

Ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 180. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-8470

Ley 37/1991, de 30 de diciembre, sobre medidas de protección de los menores desamparados y de la adopción. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 17. https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1992-4166

Ley Orgánica 1/1996, de 15 de enero, de Protección Jurídica del Menor (LOPJM). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 15. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-1069

Ley Orgánica 4/1979, de 18 de diciembre, del Estatuto de Autonomía de Cataluña. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 306. https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1979-30178

Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 11. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2000-641

Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral frente a la violencia contra la infancia y la adolescencia (LOPIVI). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 134. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347

Ley Orgánica 11/1985, de 13 de junio, de Protección de Menores. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 156. https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1985-16411

Llei 8/1995, de 27 de juliol, d'atenció i protecció dels infants i els adolescents i de modificació de la Llei 37/1991. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 2083. https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=107077

Llei 10/2020, de 19 de novembre, per la qual es modifica la Llei 14/2010. *Portal Jurídic de Catalunya*. https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=879565

Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic (LPSE). *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya*, núm. 4691. https://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-15051-consolidado.pdf

Llei 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (LDOIA). *Boletín Oficial del Estado*, núm. 156. https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2010-10213

López, M., Santos, I., Bravo, A., & Del Valle, J. F. (2013). El proceso de transición a la vida adulta de jóvenes acogidos en el sistema de protección infantil. *Anales de Psicología*, *29*(1), 187–196. https://doi.org/10.6018/analesps.29.1.130542

Marzo Arpón, M., & Galán Sanz, P. (2020). Percepcions dels joves tutelats i extutelats sobre l'atenció residencial rebuda pel sistema de protecció català. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, *76*, 177–199. https://www.eduso.net/res/pdf/17/extut_res_17.pdf

Montserrat, C., Casas, F., & Bertran, I. (2013). Desigualdad de oportunidades educativas entre los adolescentes en acogimiento residencial y familiar. *Psicothema*, *25*(2), 143–149. https://www.researchgate.net/publication/258242263

Naciones Unidas. (1959). *Declaración de los Derechos del Niño*. ONU. https://jocdelsdrets.gencat.cat/assets/pdf/Convencio_drets_infancia.pdf

Ravetllat Ballesté, I. (2010). Aproximación a la Ley 8/1995, de 27 de julio, de atención y protección de los niños y los adolescentes. *InDret. Revista para el Análisis del Derecho*. https://indret.com/wp-content/themes/indret/pdf/1048__es_.pdf

Real Academia Española. (2021). Emancipar. *Diccionario de la lengua española*. https://www.rae.es/search/node?keys=emancipar

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). La Teoría de la Autodeterminación y la facilitación de la motivación intrínseca, el desarrollo social, y el bienestar. *American Psychologist*, *55*(1), 68–78. https://www.selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SpanishAmPsych.pdf

Save the Children. (1999). *Declaración de Ginebra sobre los Derechos del Niño*. Sociedad de las Naciones. https://www.savethechildren.es/sites/default/files/imce/docs/declaracion_de_ginebra_de_derechos_del_nino.pdf

Síndic de Greuges de Catalunya. (2025). *Informe sobre joves extutelats a Catalunya*. Síndic de Greuges. https://www.sindic.cat/site/unitFiles/10951/Informe%20extutelats_set25_cast_def.pdf

Stein, M. (2006). Research review: Young people leaving care. *Child and Family Social Work, 11*(3), 273–279. https://doi.org/10.1111/j.1365-2206.2006.00439.x

Turró Ortega, C., & Cortés Altés, J. (2004). La relación de ayuda con jóvenes ex-tutelados por la administración catalana: Una intervención psicosocial basada en la formación y apoyo de voluntarios que favorezcan su integración social. *Psykhe*, *13*(2), 159–171. https://doi.org/10.4067/S0718-22282004000200012

UNICEF. (1989). *Convención sobre los Derechos del Niño*. UNICEF. https://www.un.org/es/events/childrenday/pdf/derechos.pdf

Yin, R. K. (1989). *Case study research: Design and methods*. Sage. https://iwansuharyanto.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/04/robert_k-_yin_case_study_research_design_and_mebookfi-org.pdf

Zamora, N., & Ferrer, M. (2013). La transición a la vida adulta de los jóvenes en acogimiento residencial: Los futuros retos para el sistema de protección. *Educació Social. Revista d'Intervenció Socioeducativa*, *54*, 133–149. https://raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/165629/241217

7. Annexos

Annex 1. Guió Entrevista.

Annex 2. Preguntes Entrevista

Annex 3. Entrevistes.

Entrevista P1. Jove Tutelada

Entrevista P2. Jove Tutelada

Entrevista P3. Jove Extutelada

Entrevista P4. Jove Extutelat

